

Реч уредника...

По шести пут архивски стручњаци у Србији имају пред собом ново штиво за читање, Зборник радова „Архивска грађа у теорији и пракси“ са Међународног архивског саветовања одржаног на Међавнику од 5. до 7. октобра 2022. године. Мото саветовања „Чувамо прошлост – мислимо на будућност“ у правом смислу речи показује настојања архивских радника, дужа од једног века, да остатке писане прошлости сачувају за будућност. Ове године, на Међавнику, поново смо показали жељу за заједништвом у знању и деловању.

На одговоре на две основне теме („Архивска служба – питања и одговори“ и „Извори за повесницу“) пера се латило чак 46 аутора и коаутора, од чега су десет из иностранства (Црна Гора, Хрватска, Словенија, Русија, Белорусија, Босна и Херцеговина). Девет радова су коауторски, док је 36 ауторских. Радови су категорисани, па су тако у Зборнику објављена три оригинална научна рада, 15 прегледних, једно претходно саопштење, 24 стручна и три информативна прилога.

У оквиру прве теме („Архивска служба - питања одговори“) двадесет пет текстова разматра проблеме у вези са актуелним законским решењима, како код нас, тако и у иностранству; представља се пројекат формирања електронског архива Републике Словеније; наглашавају се предности међународне сарадње и објашњавају пут и резултати законског регулисања отварања досијеа безбедносних служби у Хрватској; размишља се над проблемима класификовања докумената у електронском окружењу, о изазовима дигитализације на конкретним примерима, методама савремене конзервације и заштите; група аутора пише о резултатима примене Закона о архивској грађи и архивској делатности на територији Србије; присутни су и радови из историје српске архивистике, о Даници Гавриловић, Средоју Лалићу, историјату архивског течаја као вида стручног оспособљавања запослених у архивима који опстаје већ седам деценија и условима смештаја код стваралаца, али и у архивима (илустративан пример мукотрпног процеса до наменске зграде у једном архиву); радови о периодизацији фондова, валоризацији појединих фондова, утицају двогодишњег периода пандемије изазване вирусом Ковид 19 на рад архива, посебно у сегменту рада са истраживачима на конкретном примеру архива у Краљеву.

Двадесет један рад на тему „Извори за повесницу“ доноси нам разноврсне радове којима се представљају фондови или групе фондова и збирке у архивима (Збирка одликовања Архива САНУ, Збирка поклона и откупа Историјског архива Пирот, фондови окружних и среских начелстава у архивима у Србији, Збирка рукописних хроника, аутобиографија и биографија учесника НОР-а у архиву у Нишу, Збирка Драгослава Страњакловића и Фонд Министарства социјалног

старања НРС у Државном архиву Србије, Оријентална збирка ИА Шумадије); приказују се документа важна за историју Југославије почетком 80-их година прошлог века о спољашњем дугу југословенске државе, затим архивска грађа Архива Јужне Африке о нашим исељеницима; сазнајемо коју архивску грађу у београдским архивима имамо о руским универзитетским професорима; ту је и рад о ратном топографском албуму војске под командом Еугена Савојског у коме аутори износе тезу о времену његовог настанка и његовом значају за изучавање развоја градова и градитељског наслеђа на северу Србије, као и група радова о изворима за генеалогска истраживања са разматрањем појединих врста архивске грађе. У неколико радова обрађена су знана и мање знана имена српске историје (Исидор Ђурђевић, Криста Ђорђевић, Антоније Орешковић), као и архивска грађа о њима или настала њиховим радом. Значајан део овог Зборника чине и радови у вези са архивском педагогијом и едукацијом о значају архива и њиховом богатству коју они спроводе према корисницима. На крају је представљена анализа једне од значајнијих архивских публикација у Србији, часописа „Пешчаник“ Историјског архива Ниш, чиме је Зборник заокружен на импозантних 638 страна текста.

Надамо се да ће архивски стручњаци у Србији, али и сви други заинтересовани за рад архива, генеалози, историчари, па и сами ствараоци архивске грађе, пред собом имати користан материјал за читање.

На крају, уредник захваљује свима који су допринели да квалитет радова и овог Зборника као целине из године у годину буде бољи, стрпљивим ауторима, упорним члановима Редакције, строгим и правичним рецензентима, вредном техничком уреднику, пажљивим преводиоцима и лектору. Архивистичком друштву Србије, председници и Извршном одбору захваљујем на указаном поверењу да заокружимо још једно саветовање публикацијом радова и ове 682 стране придружимо већ публикованим зборницима у пет књига на 2246 страна.

Велику захвалност дугујемо и Министарству културе Републике Србије које је и ове године подржало одржавање саветовања и објављивање Зборника радова.

Као уредник сматрам да истраживањем, писањем радова и разменом искустава и знања упознајемо своју струку, али и међусобно у смислу знања и достигнућа, учимо једних од других, проширујемо сопствене компетенције и растемо као стручњаци (али и личности). Образовањем и знањем збијамо редове и стварамо јаче темеље архивској струци, архивској служби и архивистици као науци која ће бити способна да одоли изазовима будућности и сачува памћење нашег народа и државе за будућа поколења.

У Пожаревцу, септембра 2023.

*Слободанка Цветковић,
уредник Зборника*